

PSZCZELARSTWO

Nr 2

LUTY

1954

TREŚĆ

Dr Leon Bornus — Nowy wzorzec ula Dadana 1

Zwalczanie chorób i szkodników

Stanisław Kirkor — Skuteczne zwalczanie choroby zarodnikowcowej 5
Opylanie ziemniaków przeciw stonce 6

Przodujące pszczelarstwo radzieckie

Wpływ pokarmu na okres rozwoju pszczoł 7
Z badań nad zachowaniem pszczoł 10

Pożytki i zapylanie

Z obserwacji nad zapylaniem rzepaku 12
Młodzież Pszczelej Woli pracuje 13

Początkujący pszczelarz

Mieczysław Janiszewski — Ramki i ich wyrób 14
Jadwiga Guderska — Chrońmy zapasy woszczyny 16
Jedna z ostatnich barci 19

Racjonalizatorstwo

Nowa krata odgradowa 20
Urządzenie do klarowania wosku 22

Z naszych pasiek

Ubiegły sezon na Wybrzeżu 23
U pszczelarzy Dolnego Śląska 24
W warszawskiej wytwórni uli 26
Wymiana wosku na węzę 27

Sprawozdania i kronika

Zjazd pszczelarski w Bydgoszczy 28
Kurs pszczelarski na Kujawach 29
Každy pszczelarz w Polsce prenumeratorem „Pszczelarstwa“ 29

Listy i odpowiedzi

Nasza skrzynka pocztowa

Okładka: Ob. Jadwiga Trypus pracownica Państwowej Wytwórni Sprzętu Pasiecznego w Warszawie przy wykańczaniu kraty odgradowej.

Wydawca: PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO ROLNICZE I LESNE

Redakcja: Warszawa, ul. Warecka 11a

Komitet redakcyjny: A. Bieliński, A. Demianowicz (*przewodniczący*), J. Guderska, St. Kirkor, J. Strachalska (*sekretarz redakcji*).

Cena egz. pojedynczego 4 zł, prenumerata kwartalna 12 zł, półroczna 24 zł, roczna 48 zł.

Druk. RSW „Prasa“, Al. Jerozolimskie 125. Nakł. 10.600 egz. Zam. 84. 12.1.54. 5-B-12013

PSZCZELARSTWO

Rok V

Warszawa – Luty 1954

Nr 2

Dr LEON BORNUS
Dział Pszczelnictwa IS

Nowy wzorzec ula Dadana

W październiku 1953 r. odbyła się w Ministerstwie Rolnictwa konferencja na temat ujednoczenia systemów uli w Polsce. Na konferencji tej powzięto decyzję produkcji uli: Dadana, warszawskiego poszerzonego i wielkopolskiego. W sprzedaży znajdują się więc tylko 3 systemy uli, odpowiadające trzem odmiennym metodom gospodarki pasiecznej. Typowy leżak to ul warszawski poszerzony, ul Dadana jest stojakiem, a ul wielkopolski pozwala na przewieszanie ramek gniazdowych do drugiej kondygnacji na wzór ula Roota.

Przemysł terenowy będzie produkować wymienione ule opierając się na rysunkach technicznych Działu Pszczelnictwa Instytutu Sadownictwa. Zamierzam naszym jest zaznajomić czytelników „Pszczelarstwa“ ze szczegółami konstrukcyjnymi tych uli oraz z zasadami, którymi kierowano się przy sporządzaniu projektów. Opis rozpoczniemy od ula Dadana.

Szczegóły konstrukcji przedstawionego tu ula Dadana zostały opracowane w wyniku dwuletnich doświadczeń Działu Pszczelnictwa nad różnymi typami „dadanów“ w warunkach użytków średnich i dobrych i przy stosowaniu wędrowek z pszczołami. Dział wychodzi z założenia, że **wędrowki na korzyści są metodą przyszłości**. Będzie ona bezwarunkowo stosowana w gospodarstwach upołączeniach, duże możli-

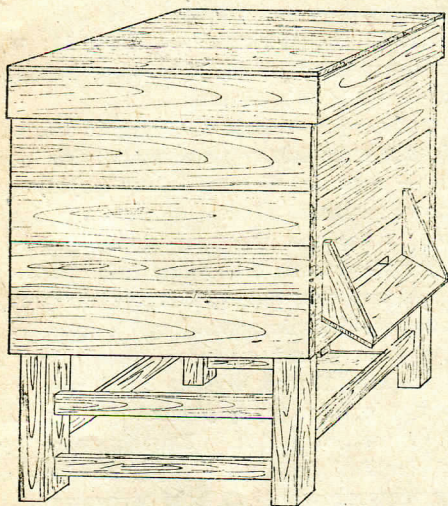
wości będzie miała też w pasiekach indywidualnych. Za drugi punkt wyjścia uważamy zasadę, że **gospodarkę pasieczną należy opierać na silnych rodzinach pszczelich**. Nie będziemy tu omawiać tych podstawowych zasad, które są w pewnej mierze znane ogółowi pszczelarzy, lecz zaznaczamy, że znalazły one odbicie w konstrukcji wymienionych systemów uli. Przed ustalaniem szczegółów projektu musieliśmy zdać sobie sprawę, czego od ula wymagamy. Wymagania te idą w kilku kierunkach.

1. Transport ula musi być wygodny. Wymiary zewnętrzne ula powinny go zbliżyć jak najbardziej do sześcianu, co przy dadanie jest całkowicie możliwe. Kształt taki zapewnia ustawność przy ładowaniu uli na samochód, wagon kolejowy, wóz itp. Bierzemy pod uwagę potrzebę ustawiania uli czasem nawet w 2 lub 3 piętra. Wymiary zewnętrzne modelu wynoszą $666 \times 663 \times 59$ mm. Ustawianie wylotów w jakkolwiek stronę w stosunku do osi pojazdu nie sprawia wtedy trudności. Daszek musi być płaski i nie wystający. Nie można też tolerować żadnych części wystających poza bryłę ula. Mostki na czas transportu powinny być odemowane.

2. Ul powinien być lekki. Do tego przywiązujemy dużą wagę. Musimy brać w rachubę wysiłek przy dźwiganiu ula, co przy wędrowkach powtarza

metody dwumatkowej (matek pomocnic), która z każdym rokiem coraz bardziej rozpowszechnia się w naszych pasiekach.

Rys. 3. Ul Dadana 15-rankowy; wygląd zewnętrzny.

Rys. Cz. Bojarczuk

Po włożeniu bocznych mat ocieplających na zimę gniazdo zmniejsza się do 12 ramek. Jest to dostateczna pojemność dla zimowania najsilniejszej rodziny lub też 2 rodzin.

4. Ul musi być ciepły. W naszych warunkach klimatycznych ule muszą spełniać ten warunek, gdyż okres wiosny jest kapryśny, wahania temperatury są wtedy bardzo duże, a ma on decydujące znaczenie dla rozwoju rodzin pszczelich. Jedyne silne roje mogą sobie radzić w ulach chłodniejszych, ale słabe skazane są na zahamowanie rozwoju.

Ściany podwójne mają grubość 75 mm, a gniazdo od strony ścian pojedynczych jest ocieplane matami słomianymi grubości 5 cm, o obramowaniu z listew drewnianych. Dno ula ogacone jest warstwą słomy grubości 5 cm. Od góry gniazdo okrywa się poduszką względnie matą słomianą, pod którą na zimę kładzie się jeszcze warstwę gazet. Między beleczkami górnymi ramek gniazdowych dajemy zawsze

(poza okresem stosowania nadstawki), rozdzielacze tzn. listewki o przekroju 8×11 mm. Wyloty są zimą zamykane specjalnymi wkładkami przy pozostawieniu przejścia 8×20 mm.

5. Wietrzenie. W warunkach dobrych pożytków i przy przewożeniu pszczoł musimy dbać o stworzenie dużych przestrzeni powietrznych w ulu i warunków ułatwiających przewietrzanie. Z tych względów przestrzeń wolna ponad gniazdem ma $68,5 \text{ dm}^3$. Wysokość tej przestrzeni wynosi 177 mm. Przy przewożeniu pni pszczelich pszczoły opuszczają gniazdo wychodząc do góry i wiążą się nod siatką daszka, w tym wypadku — odkrytą. Siatka nie jest tu jednak konieczna. Pszczoły można przewozić bez strat przy pozostawieniu im wyjścia do górnej wolnej przestrzeni, która powinna być ciemna.

Przy silnym pożytku usuwamy wkładki otwierając oba wyloty, umieszczone naprzemiennie w ścianie przedniej i tylnej. Wymiar pierwszego wynosi 260×20 mm, a drugiego 160×20 mm. Przez takie rozmiary wylotów ułatwiamy pszczołom odparowywanie miodu, zaoszczędzając tym ich energię na inne czynności w ulu i poza ulem. Ponadto dla zwiększenia powierzchni i pewnego przewiewu w czasie transportu, na daszku (jeżeli jest z płyty pilśniowej) przybite są 4 listwy grubości 2 cm i takie same 4 pod dnem ula lecz w kierunku poprzecznym. Ustawiając ule w piętra stwarzamy tym sposobem 4 cm dodatkowej przestrzeni, co umożliwia przewiew.

6. Ul powinien być tani. Zagadnienie to nie wiąże się ściśle z konstrukcją ula, lecz ma wielkie znaczenie przy zapatrzeniu pasiek w nowy sprzęt i dlatego warto je tu omówić.

Wykonanie ula nie jest rzeczą łatwą i stąd na robociznie większych oszczędności nie da się zrobić. Stolarz wykonujący ule skrupupowany jest wymaganiami wielkiej dokładności. Niektóre wymiary gniazda czy ramek nie mogą być chybione nawet na $\frac{1}{2}$ mm. Poza tym na wykonanie ula składa się aż kilkadziesiąt odrębnych czynności. Jest to więc

praca skomplikowana nawet dla produkcji seryjnej, gdzie operuje się szablonami i maszynami. Praca ta jest względnie łatwiejsza przy ulach z płyty pilśniowej. Materiał ten nie jest jednak jeszcze dokładnie wypróbowany.

Jeśli chodzi o materiały, oszczędność może być większa. Najtańsza byłaby słoma i zasoby jej w kraju są dostateczne. Należałoby tylko ulepszyć produkcję uli z tego materiału. Poważne osiągnięcia w tym zakresie ma już spółdzielnia pracy w Celestynowie k.Otwocka. Dość tani materiał stanowią płyty pilśniowe. Są one jednak trudno dostępne i różne gatunkowo, tak że trzeba się na nich znać i dobrać najodpowiedniejsze.

Ponieważ w ostatnim etapie cena sprzedażna uli zależy od aparatu handlowego, trzeba do niego apelować, aby nie wyznaczał zbyt wysokiej marży zarobkowej. Tani uli byłby chętnie i masowo nabywany, a przecież do tego dążymy. Nasze pasieki powinny otrzymać sprzęt dobry i standardowy. Partackie często budownictwo indywidualne byłoby wtedy ograniczone, a pasieki zyskałyby na zdolności produkcyjnej i na wyglądzie.

Poza rysunkami technicznymi ula Dadana podajemy słowny opis konstrukcji.

Fragment pasieki w Pszczelej Woli — historyczne zabytki dawnej gospodarki pasiecznej.

fot. M. Wojtacki

1. Ramki gniazdowe — sztuk 15: wymiary zewnętrzne — 435×300 mm, beleczka górna — $470 \times 25 \times 18$ mm; wąs długości 29,5 mm, grubości — 8 mm; beleczka dolna — $419 \times 22 \times 12$ mm; beleczka boczna — $292 \times 25 \times 8$ mm.

2. Ramki nadstawkowe — sztuk 11: wymiary zewnętrzne — 435×145 mm, beleczka górna — $470 \times 35 \times 15$ mm.

3. Gniazdo: Szerokość 450, długość 565, wysokość 320 mm; ściany przednia i tylna podwójne — grubości 75 mm, ściany pojedyncze szczytowe grubości 20 mm; dno stałe z desek 17 mm, ocieplone warstwą słomy grubości 5 cm, przymocowaną 4 listwami (albo podwójne z wiórami wewnątrz); kołnierzyk otrzymuje się przez wydłużenie zewnętrznych ścian korpusu o 9 cm ponad gniazdo; daszek jest to rama z desek 17 mm, wysoka na 95 mm, pokryta z wierzchu płytą pilśniową. Na niej 4 listwy usztywniające. Daszek może być pokryty cienkimi deskami i papą. Zawiasy od strony niewręgowanej (3 boki wręgowane).

4. Nadstawka: Rama wysokości 155 mm, o wymiarach wewnętrznych 540×450 z desek grubości 17 mm; wręg — jak w gnieździe.

5. Wyloty: Główny w ścianie przedniej (od strony zawiasów), wysokości 20 mm, długości wewnętrznej — 240 i zewnętrznej — 260 mm; drugi w ścianie przeciwnej, naprzemianlegle, wymiary $20 \times 140 \times 160$ mm. Wyloty reguluje się wkładkami.

6. Mostek: Odejmovany z płyty pilśniowej lub deseczki przybitej do trójkątów drewnianych; szerokość 150 mm, długość — 370 mm.

7. Przegroda szczelna.

8. Maty boczne — sztuk 2; grubość 50 mm (ze słomy prostej ujętej w listewki drewniane).

9. Beleczki odstępowe (powalzkowe) — sztuk 20; wymiar $470 \times 11 \times 8$ mm.

10. Uli osłaniamy od góry dodatkowym daszkiem z 2 płyt pilśniowych, tworzących dwa okapy lub z 1 płyty ułożonej ukośnie — 1 okap. Płyty muszą wystawać poza uli do 10 cm; wzmacniamy je wzdłuż listwami drewnianymi. Uli powinien być malowany.

U w a g a: Dział Pszczelnictwa IS w Lublinie (ul. Dymitrowa 5) może wysłać każdemu zgłaszającemu się pszczelarzowi dokładne rysunki techniczne uli jedynie za zwrotem kosztów papieru i przesyłki.